

WITRIK

Bode

23e jaargang, 2e editie zomer 2024

Van het bestuur

Gewoonlijk valt de tweede Witrikbode van het jaar eind juni in de bus. Dat is deze keer iets later. We moeten het in het bestuur van onze stichting tijdelijk met iets minder mankracht doen. Eind vorig jaar hebben de voorzitter en de secretaris afscheid genomen. We dachten hiervoor aanvulling te hebben gevonden, maar dat is maar ten dele gelukt. Daar komt bij dat waarnemend voorzitter Arie van Buuren vanwege gezondheidsredenen het even rustig aan moet doen.

Dat kost allemaal een beetje slagkracht. Daardoor hebben we in de afgelopen periode geen bedrijfsbezoeken en keuringen uitgevoerd. En dat is wel nodig, want dit vormt een pijler onder het bestaan van onze stichting. We gaan ervan uit dat dit tijdelijk is. Wij blijven zoeken naar nieuwe bestuurskandidaten. Misschien voelt u er zelf iets voor om naar voren te treden of weet u iemand die ervoor voelt om ons bestuur aan te vullen. Laat het ons weten.

Intussen gaan wij wel door met onze activiteiten. De jaarlijks witrikdag staat voor de eerste zaterdag in oktober. We hebben al een goede locatie op het oog en aan de invulling van het programma wordt gewerkt.

Geen verslagen van bedrijfsbezoeken dus deze keer maar wel ander interessante onderwerpen en een uitgebreide stierenlijst.

André Helder

Save the date

De Witrikdag vindt dit jaar plaats op de eerste zaterdag van oktober. Het programma volgt, maar het belooft weer een mooie en goed gevulde dag te worden.

Witrikdag 5 oktober 2024

Secretariaat
Pytsje van der Veen
It Skeanpaed 3
9287 NL Twijzelerheide
stichtingdewitrik@gmail.com

Litouwse witrug (Lietuvos baltnugariai galvijai) *

Het Litouwse witrug rundveeras is al sinds zeer lange tijd bekend. In de eerste helft van de 20e eeuw maakte het witrugvee 10% uit van al het rundvee in Litouwen.

Het witrugvee is melktypisch, gezond, goed aangepast aan de plaatselijke natuurlijke en klimatologische omstandigheden en de dieren hebben goede reproductieve kenmerken.

De schofthoogte van volwassen Litouwse koeien is 121-131 cm, gewicht - 400-500 kg en meer. Volwassen stieren wegen 950-1000 kg. Gemiddeld wordt 4.600 kg melk met 4,3% vet en 3,33% eiwit gemolken van Litouwse witrugkoeien.

De meeste witruggen zijn te vinden in het westen en zuiden van Litouwen.

* Informatie en foto: Litouws coördinatiecentrum voor de bescherming van genetische hulpbronnen voor landbouwhuisdieren

Hulp bij versturen Witrikbode

Toen Jan Fred Nijman aangaf te stoppen met zijn activiteiten bij de stichting gaf Pytsje van der Veen aan dat zij de taak van het versturen van de Witrikbodes wel op haar wilde nemen. Samen met bezoekers van de zorgboerderij (dagbesteding voor volwassenen en ouderen met een hulpvraag) heeft zij de Witrikbodes verzendklaar gemaakt. Waarbij een aantal bezoekers de Witrikbodes aan het vouwen waren. Waren andere bezig met het plakken van de adresstickers en de postzegels. Een bezoeker die zich niet goed kon concentreren was druk bezig met het voorlezen van de Witrikbode aan de andere bezoekers. Het grofweg sorteren op achternaam was wat te veel gevraagd. De bezoekers die meehielpen vonden het erg leuk om te doen, het is een zinvolle en serieuze bezigheid. 'Kijken naar wat nog wel kan' sluit hier mooi op aan. We kijken er naar uit om de volgende Witrikbode te verzenden.

Overzicht witriktieren

Naam	KI-code	Bloedvoering	Kleur	Vader	Moeder	Geboren	Verkrijgbaar bij
Arthur	1973	8 WR	rood	Coba Arthur	Viola	1-2-1987	
Bacchus Audy P	942504	HF	roodbont	Jacko P	Bacchus Aukje 448 P	12-2-2020	CRV
Bacchus Baseline PP	942823	8 HF	roodbont	Delta Launch PP	Bachus Aukje 465 P	24-3-2022	CRV
Bacchus Chalk RF	942289	HF	zwartbont	Mars Laurent	Bacchus Aukje 448 P	29-11-2018	CRV
Berberis	36320	7 HF 1MRIJ	rood	Signaal	Ratelpopulier	16-12-1994	Samen
Bono	942209	92% MRIJ	roodbont	Martha 287 Rudolf	Atje 50	17-4-2018	CRV
Bresil du Blanc Dos	945096	8 BBL	zwart	Opaque de Fooz	Brochette Du Blanc Dos	15-6-2018	CRV
Bunthoeve Frenkie	361266	8 BBL	roodbont	Boshoeve Fabian	Bunthoeve Coba 23	11-2-2021	Samen
Erfgooyer Dirk P RF	361256	8 HF	zwartbont	Delta Dubai	Erfgooyer Corrie	27-11-2020	Samen
Erfgooyer Teun	391120	8 HF	roodbont	Ferro	Erf Corrie 60	1-9-2022	KI Kampen
Grashoek Ian RF	361028	8 HF	zwartbont	Weggelhorster Ashburton	Grashoek Rilana 8	5-1-2015	Samen
Grashoek Peppermint	361153	8HF	roodbont	Grashoek Ian	Grashoek Ruth 198	5-4-2018	Samen
Grashoek Rhapsody	36830	8 HF	roodbont	Spectrum Joeri	Roza 71	3-6-2010	Samen
Grashoek Valerio P	31096	8 HF	zwartbont	Scandic	Grashoek Rilana 8	14-12-2015	Samen
Hamster Rivaldo	60020	6 HF, 1 onb, 1 MRIJ	rood	J W Rus Sherman	Himster Riemke 10	28-11-1999	CRV
Harpet Sem		8 HF	zwartbont	Delta Fair Play	Kimber 16	3-10-2022	CRV
Herik RF	36485	8 HF	zwartbont	Richesse Stoneham	Thea 26	27-7-2001	genenbank
Ijdel (Ydel)	36213	6 HF, 1 EF, 1 GUN	roodbont	Super Maxi	Reigerbek	16-3-1991	Samen
Ja-Bob Horizon P	784910	HF	rood	Grashoek Peppermint	JaBob Whatsapp Jollie P	21-3-2021	Samen
Keyenberg Durango	361173	8 HF	zwartbont	Keyenberg Linedancer	Keyenberg Saben 4439	1-12-2017	Samen
Keyenberg Linedancer	361080	8 HF	zwartbont	Malki	Keyenberg Lutske 8145 P	30-11-2015	Samen
Larix	36605	8 HF	roodbont	Faber	Rita 23	19-4-2004	Samen
Leo	82747	8 HF	zwartbont	Lonar	Mathilde 34	9-6-2011	Samen
Lingehoeve Henri	36779	8 MRIJ	roodbont	Ulkjes manuel	De Vinkenhof Danielle 28	24-3-2008	Samen
Mark 21	57348	92% MRIJ	roodbont	Bono	Nellie 398		BIO KI
Murphy	36880	8 HF	zwartbont	Lonar	Mathilde 64	2-9-2011	Samen
Nachtschade	36020	4 HF 2 FH	rood	Reno	Kruidnagel	10-6-1981	Samen
Opium RF	36022	5 HF OF 3	zwart	ED Thor	Lobelia	28-6-1982	Samen
Phryso Sheik RF	780056	HF	zwartbont	Phryso Milky Way	Brandshav.Mag.Lacdey P	19-5-2015	CRV
Raw Hil Kingley RF	36774	8 HF	zwartbont	Erfgooyer Kees	Dora 32	16-1-2009	Samen
Roadtrain PP		8 HF	witrik	Rico	Tobago	5-6-2010	
Roady RF	361225	8 HF	zwartbont	Bossink Red Max	Mathilde 117	17-4-2020	Samen
Sandy Boy	60020	8 HF	zwart	Roels	Sany	26-7-1998	
Sibert	36538	7 HF, 1 MRIJ	roodbont	Strateeg	Sneeuwitje 66	5-3-2004	Samen
Spektrum Joeri	36718	8 HF	rood	Joyrider	Cindy	6-4-2007	
Spektrum Peter RF	57103	8 HF	zwart	Lars	1352	21-1-2004	Toekomst
Sweetlake Gaucho RF	942841	8HF	zwartbont	Delta Nippon	Sweetlake Anouk 30	15-10-2021	CRV
Sweetlake Jack	60088	HF	rood	Delta Fidelity	Rianne 5	1-9-2011	CRV
Uilkjes Manuel	60056	8 MRIJ	rood	Manuel 253	Ulkje 34	10-8-2005	CRV
Waalhoek Lynnix	49438	8 HF	roodbont	Poos Stadel Classic	Sandra 49	17-8-2006	KI Kampen

Stikstof

Stikstof, we hebben er teveel van, maar tegelijk kunnen we niet zonder. Met stikstof bedoelen we in de praktijk gebonden stikstof. De lucht om ons heen bestaat voor 80% uit stikstof, maar daar doen we niets mee. Het wordt anders als het gaat om ammoniak en nitraat, stoffen die een belangrijke rol spelen bij plantengroei.

Ruim honderd jaar geleden werd door twee Duitse chemici een proces ontwikkeld waarmee stikstof uit de lucht wordt gebruikt om ammoniak te maken. Dat gebeurt onder hoge druk en bij hoge temperaturen. Het gaat gepaard met een hoog energiegebruik (aardgas). Deze ammoniak wordt gebruikt bij de fabricage van kunstmest. Dankzij deze vinding kon wereldwijd de voedselproductie worden opgevoerd. Hadden we dit niet ontdekt, dan zou de aarde slechts de helft van de huidige wereldbevolking kunnen voeden. Het is dus een enorm succes geweest. Maar tegelijkertijd bezorgt het ons tegenwoordig ook problemen, want de natuur raakt uit zijn evenwicht. Biologen maken zich er zorgen over en onze politici raken in paniek.

De stikstofkunstmest, waarmee we onze gewassen voeden, wordt opgenomen door de planten. Dat eten we voor een deel zelf op. Daarvan scheiden we ook weer stikstof uit en dat wordt via de rioolzuivering omgezet in luchtstikstof. Daarmee is de cirkel rond, maar het heeft twee keer energie gekost: eerst om het te binden en tenslotte om het te ontbinden.

Bij de voedselproductie voor de mens komt ook afval vrij, zoals bierbostel, kokosschroot en nog een reeks restproducten. Als we daar geen weg mee zouden weten, dan zou dat een fikse milieuvervuiling opleveren. Maar gelukkig hebben we daarvoor koeien, varkens en kippen. Die maken er weer nieuwe levensmiddelen van. Jammer genoeg produceren die beesten ook nog mest en dat levert in ons kleine landje problemen op. We hebben in de laatste tientallen jaren de uitstoot van stikstof een heel eind teruggebracht, maar telkens als we dachten dat we zowat aan de norm zaten, werden die eisen verder verscherpt. We mogen minder mest uitrijden. In sommige gevallen minder dan de gewassen nodig hebben voor een goede opbrengst. Als aanvulling mag dan wel weer kunstmest worden toegediend, die zoals boven omschreven gemaakt is met een duur proces en de uitstoot van heel veel CO2.

Intussen zitten we als veehouderij met een probleem van mestoverschotten, gebaseerd op wetenschappelijke modellen. Over de juistheid daarvan blijft discussie bestaan. Er blijven nog vragen over verschillen in neerslag en uitspoeling gedurende de jaren vanwege klimatologische wisselingen. En de laatste cijfers over het experiment op Schiermonnikoog geven ook weer aanleiding tot overdenking.

We zijn er nog niet uit en ondertussen moet de boer maar zien hoe hij voortgaat met ploegen.

AH

Bij het stierenoverzicht

In deze Witrikbode is een lijst met stieren opgenomen. Dat is een overzicht van stieren die door de diversen KI-organisaties werden en worden aangeboden. De meeste zijn nog wel verkrijgbaar, al zal voor sommige oudere stieren even gezocht moeten worden of er nog ergens een potje sperma staat.

Het overzicht bevat stieren van uiteenlopende ras en bloedvoering, zodat iedere liefhebber een keus kan maken. Het merendeel heeft een Holstein-Friesian afstamming. Daar is in de huidige rundveefokkerij ook de meeste aandacht voor. Maar daarnaast zijn er ook stieren met geheel of gedeeltelijke afstamming van de traditionele Nederlandse rassen en van de vleesrassen. Ook zien we andere buitenlandse ouders in de afstamming.

Er valt dus nog best wat te kiezen voor de wtrikliefhebber. Alleen het "oude type" valt geleidelijk weg. Daarvoor moeten we naar de genenbank.

Die stieren zijn niet vrij verkrijgbaar en daarom niet opgenomen in deze lijst.

Wanneer je als fokker toch wilt vasthouden aan een dubbeldoel rund, dan kom je uit bij stieren met een deel MRIJ- of FH-bloed. Maar je kunt ook je eigen richting kiezen en bijvoorbeeld een vleesras met Holstein combineren. Witrik is geen ras en je kunt daarin je eigen gewenste fokdoel kiezen. Maar bepaal wel bewust je eigen keuze, want het resultaat van de keuze die je nu maakt, staat er pas over een jaar en daar moet je vervolgens meerdere jaren mee doen. Je kunt die keuze niet terugdraaien.

Kies met verstand en bepaal je eigen richting, want "een goede fokker is eigenwijs".

Als je meer wilt weten over de stieren in de lijst, dan kun je altijd informeren naar de leveranciers of zoeken op internet. Is dat niet genoeg, dan kun je terecht bij het bestuur van Stichting de Witrik en dan met name bij André Helder (helderveenis@hetnet.nl).

Voorproefje Witrikdag

Zaterdag 5 oktober 2024, komt allen! Verdere informatie volgt.

Aanpak fokkerij

De afgelopen 10 jaar hebben we gezien dat de Witrikfokkerij enthousiast bedreven wordt, maar niet erg beheersbaar of voorspelbaar is. De fokkerij van het oude type speelt zich veelal in de hobbysfeer af met gebruik van eigen stieren. De gegevens van deze fokkerij worden niet uniform vastgelegd en we zien ook dat de vererving van de Witrik wel goed in kaart is gebracht maar dat er van individuele dieren moeilijk kan worden voorspeld wat er aan aftekening te verwachten is bij hun nakomelingen. Het was de wens om een sluitende registratie van de Witrikfokkerij op te zetten om hiermee een beter inzicht te krijgen in de vererving van de aftekening en de hoeveelheid pigment. Dat is helaas niet tot stand gekomen.

We weten inmiddels wel dat er vruchtbare dubbelwitte dieren bestaan en wellicht is er hiermee in de toekomst gerichtere fokkerij mogelijk om ook met de bonte populatie meer Witriksen te kunnen fokken. Het is wenselijk om nog duidelijker in beeld te krijgen wat de onvruchtbaarheid bij de dubbele Witrik kan veroorzaken. Zijn dat bepaalde lijnen of komt het willekeurig voor?

Wellicht is hier een onderzoeksvraag voor WUR Wageningen van te maken en kunnen wij voor de gegevens zorgdragen.

De groei in het aantal Witriksen is de laatste jaren grotendeels voor rekening gekomen van de melktypische dieren. We zullen aan deze dieren en hun fokkers de nodige aandacht moeten besteden.

Binnen de fokkerij van het dubbeldoeltype wordt het steeds belangrijker om raszuiver te fokken. Hierdoor kunnen we de dieren ook voor de rassen waar ze bij horen inzetten. Mochten er ooit Europese maatregelen komen voor dieren van het oude type, dan kunnen daar alleen stamboek geregistreerde dieren uit de S sectie aan mee doen.

De Witrikfokkerij is niet op stamboekhouderij gebaseerd. Het feit dat het een kleurslag is en geen ras, maakt dat deze fokkerij zich vaak aan het oog van de officieel registrerende instanties onttrekt. Meestal gaat de vastlegging niet verder dan de kleurcode en ook dat wordt niet altijd correct ingevuld door de veehouders. Hieraan dient de Stichting aandacht te blijven besteden.

Hierdoor is het erg moeilijk om conclusies te verbinden aan de genomen beslissingen van de fokkers. We weten ook maar van ongeveer de helft van de paringen dat de nakomelingen Witrik zijn. De rest is bont of wit en komen niet terug in de gegevens over de Witriksen. Van de Witriksen zijn de helft ook nog eens stiertjes die zelden tot wasdom komen. Zodoende komt maar een kwart van de paringen naar voren als succesvol in de zin dat er een volwassen nakomeling bestaat die eventueel door de Stichting geregistreerd kan worden. Het is dan ook van groot belang om zoveel mogelijk van deze dieren te zien en te beoordelen.